

Otkrivena spomen-ploča Gáboru Györváriju

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

4. – 5. stranica

VIII. Dušnočki tamburaški festival

6. stranica

Pomurski jesenski književni dani

8. – 9. stranica

Dani Domovinskoga boja u Gradišću

11. stranica

Znamo li što znači SVE, a što POGAZITI?

Na subotičkom spomeniku postavljenom u čast biskupu Antunoviću zapisane su njegove riječi „Sve za vjeru, narodnost i riječ svoju“, a na nedavno otkrivenom kipu u Baji Antunović u ruci drži svitak s riječima opomene: „Ako ste sini i kćeri, pogazili jezik otca i matere svoje, pogazili ste otca i mater samu“.

Nikad aktualnije riječi biskupa Antunovića? Možda. Ali njegove riječi nisu upućene prvenstveno nama, nego njegovim suvremenici, jer je već u svoje vrijeme bio živim svjedokom gubljenja jezika i slabljenja nacionalnog identiteta. Podizanje spomenika, zapravo kipa biskupu Antunoviću u Baji odavanje je počasti za sve ono čime nas je zadužio, ali isto tako i potvrđivanje osjećaja o nacionalnoj pripadnosti hrvatskome narodu. Naime, za razliku od subotičkog spomenika, gdje nažalost zbog dobro nam poznate situacije nema nikakvog natpisa o tome tko ga je postavio, na stražnjoj strani postolja bajskog kipa stoji zapisano: „Hrvatska zajednica u Mađarskoj“. Da se zna! Ima onih kojima to smeta. Već su se javili svojim neutemeljenim i besmislenim primjedbama. Neka pati kome smeta. Ta i sam Antunović u svoje vrijeme napisao je da se Bunjevci i Šokci volimo nazivati Hrvatima. Neki to znaju, a neki ne žele znati. Nemojmo pogaziti ni njegove riječi. Bilo je u prošlosti i krnjenja i gaženja narodnosnih prava, bilo je i smišljenog, pa čak i prisilnog odnarođivanja, ukidanja uporabe materinskog jezika u crkvi, školama, javnim okupljanjima, ali nitko nikada nije nam mogao oduzeti pravo da svoju materinsku riječ govorimo, čuvamo, njegujemo i predamo mlađim naraštajima u svojoj kući, u svojim obiteljima. A to se uistinu događalo već u vrijeme biskupa Antunovića, nastavilo kasnije, a nažalost, događa se i danas, kada nam nitko ništa ne brani, dapače, u okviru postojećih mogućnosti sve ovisi samo o nama samima. Zapamtimo Antunovićeve riječi, ponajviše ono SVE, i POGAZITI. Dajmo sve od sebe da očuvamo svoju materinsku riječ, da naučimo svoju djecu i unuke, da ih upišemo u hrvatsku školu ili barem na nastavu hrvatskoga jezika. U protivnom nemojmo se čuditi što polako nestajemo, jer gubimo jezik, a time i kulturu, običaje i tradiciju, konačno i nacionalni identitet. S.B.

Glasnikov tjedan

Kako je balkanski prostor za mađarsku državnu politiku od posebnog interesa odavno je jasno. Potvrđuju to i izrazito dobri odnosi sa Srbijom i izgradnja zajedničke željeznice, a česti su i međusobni posjeti delegacija, državnih tajnika, ministara i državnika. Tako je mađarski premijer početkom studenog boravio u Banja Luci u – kako ga je sam nazvao, a prenose mediji – „prijateljskom i radnom posjetu,“ gdje se sastao s čelnicima Republike Srpske, koji su nakon sastanka izjavili kako su zahvalni Mađarskoj za razumijevanje koje ima prema Republici Srpskoj. Prema izjavama svojih dužnosnika Republika Srpska planira s Mađarskom realizirati energetske projekte od kojih bi se barem jedan mogao ticati i Hrvatske, odnosno potencijala kojima bi mogla raspolagati hidroelektrana u Platu kod Dubrovnika i koja ovisi o vodotocima na teritoriju BiH, odnosno istočne Hercegovine. Trebao bi im drugi tunel s Trebišnjice do Sutomora ili Plata, a sve ovisi s kim će se dogovoriti, Hrvatskom ili Crnom Gorom.

Ovih dana se sastalo i dvoje ministara kulture Mađarske i Srbije pa su među ostalim dogovorili i postavljanje spomenika Nikoli Tesli u Budimpešti, a u znaku osamstoljetne povijesti nakon Zagreba i u Budimpešti je otvorena izložba Ars et virtus.

Krajem studenog državni tajnik Ureda premijera zadužen za narodnosne i vjerske odnose boravio je u Mostaru te Tuzi, naselju blizu Podgorice u kojem većinu imaju Albanci. Naime, mađarska se vlada

zalaže i pomaže opstanak kršćanskih zajednica na tom prostoru Zapadnog Balkana, i to preko programa „Hungary Helps“.

Tako je i u Mostaru na hrvatskoj strani, u tamošnjem domu kojeg drže franjevci mađarska Vlada podržala izgradnju sportske dvorane s 24,5 milijuna forinti, a na drugoj, bošnjačko-muslimanskoj strani s 24,5 milijuna forinti pomaže pri obnovi srpske pravoslavne crkve koja je stradale u ratu u Bosni i Hercegovini.

U mjestu Tuzi kod Podgorice pak u tamošnjem franjevačkom samostanu s 24,5 milijuna forinti Vlada pomaže izgradnju knjižnice, kako bi time tamošnja albanska katolička zajednica dobila prostor za okupljanje. Državni tajnik je tim povodima ovih dana za MTI izjavio kako je za Mađarsku od posebne važnosti regija Balkana i kako sa svim državama nastoji njegovati dobre veze. Dodao je kako „živimo u vremenu u kojem kršćanstvo u velikoj mjeri pokušavaju potisnuti druge ideologije, a nama je važno, da ove zajednice budu

„Mađarska se vlada zalaže i pomaže opstanak kršćanskih zajednica na prostoru Zapadnog Balkana.“

u zajedništvu“. U takvom ozračju protekao je i njegov boravak u Hrvatskoj početkom prosinca, o čemu svjedoči i mađarska pomoć pri obnovi potresom nastradalih škola i crkava. A tu je i pomoć od 450 000 kuna za obnovu glazbene škole u Petrinji koju je donirala hrvatska zajednica u Mađarskoj prema ugovoru potpisanom 2. prosinca te pomoć oko obnove oltara u svetištu u Remetama. U Remetama je državni tajnik izjavio kako je Mađarima u duhovnom smislu važno da se obnove crkva i oltar, pogotovo ako imamo u vidu koliko napada se događa na kršćane diljem svijeta, kako se kršćani fizički napadaju u Africi i na Bliskom Istoku, a „nas napadaju duhovno i ideološki, zato je važno da se mi Mađari i Hrvati i ostali narodi gdje je kršćanstvo još važno držimo skupa.“

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Pomoć projektu DOMPES

Kako donosi portal vecernji.ba, državni tajnik Ureda predsjednika Vlade zadužen za vjerske i narodnosne veze Miklós Soltész boravio je krajem studenoga u Mostaru, što je potvrdio i sam državni tajnik objavama na svojem službenom Facebook profilu od 28. i 29. studenog. Sreo se s mostarsko-duvanjskim biskupom i trebinjsko-mrkanskim apostolskim upraviteljem Petrom Palićem. Državni tajnik je uručio mađarsku donaciju za DOMPES (Dom kruha i Duha) u Mostaru, prenosi vecernji.ba. Nova vrijedna donacija Vlade Mađarske će se iskoristiti za klimatizaciju sportske dvorane u ovom objektu. Na svečanosti su sudjelovali brojni predstavnici mostarskog javnog života, ali i cijele Bosne i Hercegovine, koji su uveličali

Topao doček djece

S mostarsko-duvanjskim biskupom Petrom Palićem

dogadjaj kojim je mađarska Vlada još jednom pokazala kako je izdašan donator projekta DOMPES. Tom je prilikom Soltész naglasio kako je povjerenje najvrjednija ljudska stvar, kako u kršćanstvu, tako i među narodima. Podsjetio je kako se prije nekoliko godina fra Iko obratio mađarskoj Vladi tražeći potporu, naglasivši kako želi pomoći ne samo Hrvatima, nego i Srbima i Bošnjacima. „To je bilo zbog toga kako bi na neki način izljuje rane koje su se stvorile nakon ružnog rata”, podsjetio je Soltész na početku projekta DOMPES. U kontekstu dosadašnje potpore pojasnio je kako je Mađarska uredila kuhinju i jedan kat, tu su i sobe, a sada se radi na dvorani. „Važno nam je da ovaj studentski dom ne služi samo Hrvatima, već i Srbima i Bošnjacima. Jako nam je važna misija franjevac i katolika u ovoj regiji, kako bi se nakon ružnog rata sačuvale kršćanske vrijednosti”, naglasio je Soltész. Fra Iko Skoko osvrnuo se na ovu vrijednu donaciju, kazavši kako je od početka projekta izgradnje i opremanja DOMPES-a Vlada Mađarske pratila projekt i pomagala ga, a dokaz je i pomoć za jedan cijeli hodnik sa sobama. „Vlada Mađarske je sada odlučila pomoći da završimo dvoranu, odnosno uvedemo klimu, to jest, omogućimo hlađenje i grijanje”, kazao je fra Iko, naglasivši kako je to iznimno vrijedna donacija koju nisu očekivali. „Posebno se zahvaljujem na svemu što je dosada mađarska Vlada preko državnog tajnika Miklósa učinila za Dompes, a pogotovo za ovu sadašnju donaciju”, poručio je fra Iko.

Na svom službenom portalu Soltész je napisao kako ovaj put Vlada Mađarske uz izgradnju studentskog doma podupire i projekte gradnje knjižnice i društvenih prostorija te rekonstrukciju srpske pravoslavne crkve. Naglasio je kako su mađarski vojnici prije dvadeset pet godina sudjelovali u rekonstrukciji mosta u Mostaru i pridonijeli pomirbi naroda koji su ostali na ovom prostoru poslije rata u Bosni i Hercegovini, dodavši kako je ta balkanska regija od iznimne važnosti za Mađarsku, koja stoga pomaže opstanak kršćanskih zajednica koje ovdje žive. U pratnji Miklósa Soltésza bio je i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban. *Branka Pavić Blažetin*

VEDEŠIN

Kako nas je obavijestila zastupnica Hrvatske samouprave Vedešina Marija Pilšić, samouprava je od 26. do 28. studenog organizirala izlet u Pečuh, Vukovar i Siget. Izletu se odazvalo dvanaest putnika, koji su bili smješteni u Pečuhu. Razgledali su kulturno-povijesne znamenitosti Pečuha i tvrđavu u Sigetu, a posebice ih se dojmio posjet Vukovaru i mjestima stradanja u Domovinskom ratu. Posjetili su spomen-obilježje na Ovčari i odali počast nevinim žrtvama srpskog pokolja. U Pečuhu su posjetili sajam i sudjelovali na otvorenju „Pečuškog adventa”. Zadovoljni i s puno dojmova vratili su se svojim kućama. Uz Mariju Pilšić članovi vedešinske Hrvatske samouprave su Ferenc Völgyi i Tamás Horváth.

Otkrivena spomen-ploča Gáboru Győrváriju

Dana 18. studenoga u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže otkrivena je spomen-ploča dugogodišnjem ravnatelju Gáboru Győrváriju koji je preminuo prije godinu dana, 15. studenoga 2020. godine, ne napunivši ni šezdesetu godinu života.

Okupili su se obitelj pokojnika, poštovatelji i prijatelji te predstavnici javnog i političkog života hrvatske zajednice. Program su izveli učenici škole, a o životnom putu Gábora Győrvárija na hrvatskom jeziku govorila je ravnateljica škole Janja Živković Mandić, dok je doravnateljica Rita Magyar održala govor na mađarskom. Na rad i važnost Gábora Győrvárija za hrvatsko školstvo u Mađarskoj osvrnuo se predsjednik HDS-a Ivan Guban, a ravnatelja se prisjetio i bivši učenik škole Bálint Varga – Stadler.

Spomen-ploču su otkrili udovica Gábora Győrvárija Zsuzsanna Tarján Győrvári i ravnateljica škole Janja Živković Mandić.

U svom govoru ravnateljica Živković Mandić zahvalila se svima koji su se odazvali pozivu kako bi zajedno odali počast „našem pokojnom ravnatelju Gáboru Győrváriju, otkrivajući spomen-ploču podignutu u povodu prve obljetnice njegove smrti.“

Dugogodišnji ravnatelj Hrvatskoga vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkoga doma Miroslava Krleže Gábor Zoltán Győrvári rodio se 1959. godine u Martincima, gdje je završio osnovnu školu. Srednjoškolsko obrazovanje nastavio je u pečuškoj gimnaziji Komarov na matematičkome smjeru. Diplomirao je hrvatski jezik i književnost te matematiku na pečuškome sveučilištu, a potom i pedagogiju. Nakon diplome neko je vrijeme radio u Salanti, a zatim u Selurincu. Od 1994. godine bio je na čelu pečuške hrvatske škole. Preminuo je 15. studenog 2021. godine.

Kako je naglasila ravnateljica Živković Mandić, „Gábor Győrvári neumorno je radio gotovo tri desetljeća za budućnost hr-

Spomen-ploča Gáboru Győrváriju

vatske zajednice u Mađarskoj. U dubini srca nosio je svoju najveću želju: uzdizanje pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže. Kamen temeljac ove zgrade na čijem zidu danas otkrivamo spomen-ploču postavio je još on, prošloga ljeta. U proteklih godinu dana zgrada je izgrađena, svečano predana, naselili su je učenici i zaživjela je – baš kako je to želio.

Točno je godinu dana otkako nas je napustio i nije fraza da je za sobom ostavio veliku prazninu. Njegov nam je odlazak pokazao koliko je uistinu puno radio. Za mnoge njegove obveze nismo ni znali, jer ih je radio kao da se one same po sebi podrazumijevaju. Smatrali smo prirodnim sve ono što je činio, bilo da je radio na projektu, brisao gumicom mrlje sa zida, ili je pomagao našim učenicima kojima je bio otac umjesto oca.

Da njegova služba nije bila uzaludna možemo se uvjeriti sami, dovoljno je osvrnuti se oko sebe: sve što ovdje vidimo, stvorio je on. Ali, pored vidljivih zgrada i sportskih terena puno je važnija duhovnost koju nam je ostavio u nasljedstvo. Mi, koji danas stojimo ovdje, dobro smo ga poznavali. Ovu spomen-ploču namjenjujemo generacijama koje se već neće sjećati njegovih tipičnih fraza, njegovog osmijeha i kojima bi on bio samo jedno ime s tabloa. Ovom spomen-pločom želimo ga izdici iz redova nadničara nacije, budući da njegova djela od potomaka zahtijevaju naklon.“

Prigodan govor o „Gábor bácsiju“ pročitao je i bivši učenik Hrvatske gimnazije Bálint Varga – Stadler. On je između ostalog re-

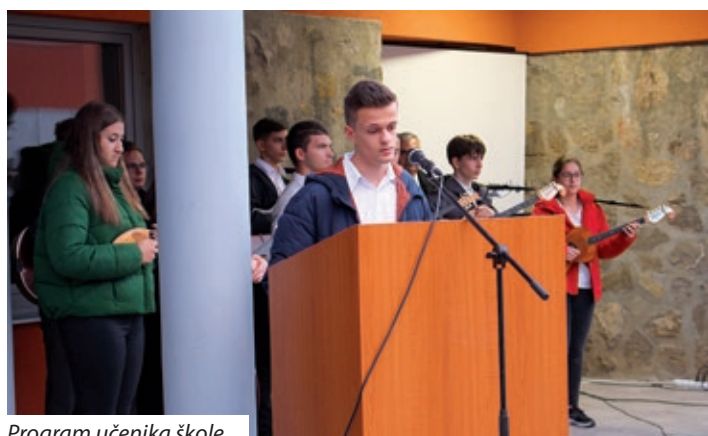
kao: „Mi, učenici uistinu smo Vas poštivali, a ujedno smo Vas se i bojali. Naravno, to je bilo normalno i dobro, jer ste imali takav ugled, kakav jedan ravnatelj mora imati. Bili ste strogi, ali ipak, ako smo imali kakav problem, uvijek smo Vam se mogli obratiti. Mogu kazati da sam ja s Vama uvijek bio u dobrom odnosu. Nisam bio iznimka, ali mislim da ipak pomalo jesam. No sjećam se još i toga, kako sam jednom bio jako ljut na Vas. Ponovno sam nešto napravio, i zbog toga, ponovno sam bio u kazni, pa nisam mogao ići svirati i nastupiti u Hrvatskoj. Naravno, to nije bilo trajno, jer sam i ja znao da ste bili u pravu. Tijekom svojih gimnazijskih godina ja sam još dosta toga počinio, a Vi ste me, Profesore, više puta branili. Imali ste taj talent ko-

Okupili su se brojni poštovatelji

Dio okupljenih

Program učenika škole

Dio nazočnih

jim jedan ravnatelj mora raspolagati, znali ste prosuditi s kim, kada, i kako trebate postupati.

Puno ste radili za školu, to smo već vidjeli i mi, kao učenici, kada ste još i navečer bili u Vašem uredu, i kada je škola postajala sve ljepša i bolja. Mislim, škola je doista bila prirasla Vašem srcu.

Poslije gimnazije ostali smo u kontaktu, još ste mi uvijek pomagali. Nikada neću zaboraviti da ste me podržavali i na završnom fakultetskom ispitu.

Dragi Professore, dragi Gábor bácsi, kad smo doznali da ste otišli

sjedili smo bez riječi. Za tren ja zastalo sve i nismo mogli shvatiti kako jedan takav snažan i ugledan čovjek kao Vi može odjednom nestati. Falite nam, Professore. Svijet je izgubio jednog odličnog čovjeka koji je mnogo radio, pomagao drugima i volio svoju obitelj. Izgubio je jednog čovjeka koji bi mogao još jako puno učiniti za učenike, ljude, i svoje unuke koje je tako jako volio, i o kojima je tako mnogo, i s tako puno ljubavi pričao."

Obraćajući se nazočnima u ime održavatelja škole predsjednik HDS-a Ivan Gugan istaknuo je ulogu i značaj Gábora Győrvárija u hrvatskoj zajednici u Mađarskoj i veliku prazninu koja je nastupila u životu, u prvom redu njegove obitelji, djece i unučadi, a i svih onih koji su ga poznavali i radili s njim. Izradio je i vodio besprijekoran sustav funkcioniranja jedne ustanove, što smo „svi mi, i djelatnici škole i ja osobno osjetili kada nas je napustio“. I sada, dodao je, „vidim brojna lica iz svih krajeva Mađarske koji su došli kako bi mu odali počast i vjerujem kako je ostavio dubok trag u vašem radu i srcima. Stoga velika hvala ravnateljici i djelatnicima škole što su se odlučili postaviti spomen-ploču, vjerujem kako će mnoge generacije nastavnika i djece proći pored ove ploče i naći nadahnuće i uzor te će se još desetljećima u ovoj školi i ovoj zajednici znati tko je bio Gábor Győrvári. Gábore, još jednom ti hvala na svemu što si učinio za hrvatsku zajednicu“, rekao je Ivan Gugan.

Branka Pavić Blažetin

Dio nazočnih

VIII. Dušnočki tamburaški festival

Cjelovečernji tamburaški koncert i glazba za dušu

U suorganizaciji mjesne Hrvatske samouprave i domaćeg sastava „Zabavna industrija“ u subotu 4. prosinca u Dušniku je priređen VIII. Tamburaški festival koji je i ove godine okupio tamburaške sastave i vrsne tamburaše iz raznih regija Mađarske, od Mohača do Tukulje. Ljubitelji tamburaške glazbe mogli su uživati u hrvatskim, ali i mađarskim tamburaškim melodijama i pjesmama, a posebno u izvedbama vrsnih tamburaša, primaša, basprimaša, berdaša, pa i harmonikaša.

Na početku tradicionalne priredbe koja je održana u dušnočkoj čardi „Leneš“ predsjednik Hrvatske samouprave Dávid Pozsonyi srdačno je pozdravio sudionike i posjetitelje, te zahvalio svima koji su pridonijeli ostvarenju priredbe, posebno onima koji su i financijski podržali tradicionalno tamburaško okupljanje. Cjelovečernji tamburaški koncert otvorio je mohački Orkestar „Fermata“, ponajprije s poznatim i omiljenim baranjskim i mohačkim šokačkim melodijama. Uslijedio je nastup Orkestra „Pántlika“ iz Bate koji je izveo nekoliko mađarskih narodnih pjesama i drugih poznatih melodija. Tukuljski Orkestar „Zora“ odsvirao je nekoliko poznatih melodija podunavskih rackih Hrvata, a mohački Orkestar „Poklade“ uz tradicionalne mohačke šokačke melodije izveo je i neke novije uspješnice.

Nažalost, vjerojatno zbog pandemije koronavirusa ove godine okupilo se manje posjetitelja nego ranijih godina, što je posve razumljivo, ali je zato cjelovečernji tamburaški koncert vrsnih tamburaša ponovno oduševio nazočne. Na kraju su već po tradiciji svi sudionici zajedno svirali za dušu, te izveli omiljenu pjesmu „Ej, salaši na sjeveru Bačke“, a koncert je završio zajedničkim kolom koje je podiglo na noge posjetitelje iz Dušnoka i okol-

Orkestar „Zora“ iz Tukulje

Mohački Orkestar „Poklade“

Orkestar „Fermata“

Orkestar „Pántlika“ iz Bate

Sudionici su zajedno svirali za dušu

nih naselja. Nakon programa priređena je plesačnica uz domaći sastav „Zabavna industrija“.

Priredba je ostvarena potporom Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Kulturnog centra bačkih Hrvata i nekolicine mjesnih poduzetnika.

Stipan Balatinac

Hrvatska večer u Harkanju

Dana 6. studenog u organizaciji mjesne Hrvatske samouprave održana je devetnaesta Hrvatska večer. Druženje je počelo svetom misom u Rimokatoličkoj crkvi Srca Isusova. Svetu misu na hrvatskom jeziku s propovijedi na mađarskom predvodili su voditelj Hrvatskog povjerenstva Pečuške biskupije velečasni Augustin Darnai i župnik Bicsérda, velečasni Gabrijel Barić. Njihov domaćin bio je mjesni župnik Ladislav Ronta, a na svetoj misi pjevao je Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa.

Za to vrijeme u gradski Dom kulture već su počeli pristizati brojni izvođači. Ovoj put organizatori, Hrvatska samouprava Harkanja i Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata pozvali su pečuški Ženski pjevački zbor „August Šenoa“, kukinjski KUD „Ladislav Matušek“, salantski KUD „Marica“, martinački Ženski pjevački zbor „Korjeni“, poganski Ženski pjevački zbor „Snaše“ i katoljski Pjevački zbor „Karašica“, koji su uz domaćine oduševili svojim nastupom, pjesmom i koreografijama u pratnji vještih svirača, dok je na balu nakon programa svirao martinački Orkestar „Podravka“.

Nazočne je pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Harkanja Žuža Gregeš i dogradonačelnica Harkanja Margit Éva Dávid Hosszú. Goste je neposredno i ljupko najavljivala dopredsjednica Hrvatske samouprave Harkanja Đurđa Geošić Radosnai. Pozdravljeni su i brojni uzvanici, među njima konzul savjetnik Gene-

Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja

ralnog konzulata Neven Marčić, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik HDS-a Ivan Gučan i zamjenica gradonačelnika Belišća Ljerka Vučković.

Hrvatska samouprava Harkanja ima puno planova. Fondu „Gábor Bethlen“ prijavili su sedam projekata, a pred njima je i adventski izlet u Zagreb. Održali su Hrvatski dan u školi gdje se u dvije grupe u okviru kružoka, uz pomoć Đurđe Geošić Radosnai podučava hrvatski jezik, a do kraja godine pred Mješovitim pjevačkim zborom su brojni nastupi. Zauzet je skoro svaki vikend, što kod kuće, a što diljem Baranjske županije.

Nedavno, 7. listopada, Hrvatska samouprava Harkanja održala je i obveznu godišnju javnu tribinu, gdje je svoje birače upoznala s rezultatima u prošlom i planovima za predstojeće razdoblje. Tribina je bila izuzetno dobro posjećena. Mala hrvatska zajednica ovog gradića vrlo je aktivna, a svi posjetitelji njihovih programa u ozračju dobrodošlice i topline osjećaju se kao kod kuće.

Branka Pavić Blažetin

Nazočne je pozdravila dogradonačelnica Harkanja Margit Éva Dávid Hosszú

Plesači KUD-a Ladislava Matuškera

Dio nazočnih

Pomurski jesenski književni dani

Pomurski jesenski književni dani u Serdahelu ove su godine održani uoči 80. obljetnice rođenja književnika i prosvjetnog djelatnika Hrvata u Mađarskoj Stipana Blažetina. Programi u suorganizaciji Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“ i Hrvatske samouprave Zalske županije započeli su 20. listopada Učeničkom konferencijom „Mnogo je proljeća prošlo“, nastavljeni spomen-programom i okruglim stolom u Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“, a završeni hodočašćem i misom zadušnicom 24. listopada u crkvi Presvetog srca Isusova u Serdahelu.

Spomen-program u Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“

Pomurske jesenske književne dane prvi je put priredilo „Društvo Horvata kre Mure“ 2002. godine s nakanom čuvanja uspomene na istaknutog književnika Stipana Blažetina, koji je u ovoj regiji djelovao četiri desetljeća. Tijekom godina Pomurski jesenski književni dani obuhvatili su književne i znanstvene tribine, prezentacije knjiga, izložbe i kulturne programe koji se osim književnika bave i životom pomurskih Hrvata. Priredbu je isprva organizirala županijska i mjesna hrvatska samouprava, a nakon njegova osnutka glavnu ulogu preuzeo je Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“.

„Nije slučajno što je naša ustanova prozvana po književniku Stipanu Blažetinu: on je kao učitelj, ravnatelj, književnik i aktivan sudionik hrvatskog društvenog života puno učinio za očuvanje nacionalnog identiteta Hrvata u našem kraju, pa i šire. Naša je dužnost da to ne zaboravimo i nastavimo njegovim putem. Mnogi od naših nastavnika bili su njegovi učenici, kasnije kolege ili su zajedno radili na kulturnom polju, pa im je i prisjećanje lakše, ali za mlađe naraštaje on je pjesnik iz udžbenika i knjiga. Kako bi i mlađi mogli prepoznati važnost njegovog životnog djela koje je ostvareno u regiji u kojoj žive veliki broj programa namijenili smo djeci“, rekla je ravnateljica Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ Zorica Prosenjak Matola.

Učeničku konferenciju „Mnogo je proljeća prošlo“ uz pomoć svojih učiteljica pripremili su učenici Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski“: prikupljali su fotografije, istraživali život i djelo Stipana Blažetina, umetali u prezentacije citate, fotografije i isječke snimljenih portreta. Predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan na početku konferencije

Mira Prosenjak i Albert Novak govore o djetinjstvu pjesnika na učeničkoj konferenciji

prisjetio se nekadašnjeg referenta za odgoj i obrazovanje Hrvatske državne samouprave Stipana Blažetina, koji je imao viziju izgradnje kvalitetnog odgojno-obrazovnog sustava i ustanova hrvatske zajednice. Nastavnica Katica Lukač Brodač pročitala je pismeno prisjećanje ravnatelja Osnovne škole i učeničkog doma u Santovu Jose Šibalina u kojem se zahvalio Stipanu Blažetinu na inicijativi da santovačku hrvatsku školu preuzme hrvatska zajednica. Ustanova i danas uspješno djeluje. Nakon toga uslijedile su prezentacije mladih predavača, koji su u parovima na hrvatskom jeziku govorili o životu i djelu Stipana Blažetina. Pod

naslovom „Djetinjstvo Stipana Blažetina u Santovu“ prezentaciju su održali učenici Mira Prosenyák i Albert Novák, dok su prezentaciju „Životni put Stipana Blažetina u Pomurju“ sastavile učenice Kira Haszon i Dzsesszika Váradi. Temu „Stipan Blažetin - književnik i pedagog“ obradili su učenici Georgina Dobos i Dominik Svělec. Uoči konferencije uređena je i skromna izložba o životu književnika u konferencijskoj dvorani Fedakove kurije. Ondje je održan i okrugli stol u spomen na književnika, čiji su gosti bili književni kritičar i pjesnik dr. Đuro Vidmarović i pjesnik te književni kritičar i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. Stjepan Blažetin. Đuro Vidmarović o Stipanu Blažetinu govorio je u kontekstu očuvanja čistoće hrvatskoga jezika u svojim djelima i u vrijeme službenog hrvatskosrpskog književnog jezika.

Trenutak za pjesmu

Samotno drvo

Njemu pjevaju brežuljci.
Njemu šapuće dolina.
Njemu pjevaju ptice.
Njemu se raspluće trava.
Kosu mu kovrča vjetar.
A ono samotno stoji,
Kao samotna svijeća.
Uzdiše i gori.

Stipan Blažetin

Ravnateljica Zavoda Zorica Prosenjak Matola pozdravlja goste Đuru Vidmarovića (zdesna) i dr. Stjepana Blažetina (u sredini) u sklopu okruglog stola

„Stipan Blažetin je svakako važan i zanimljiv kao književnik, unutar njegovog književnog opusa posebno treba obraditi poeziju, posebno prozu, roman i njegov dramski tekst, a posebno i značaj njegovog stvaranja na hrvatskome jeziku. Posebno je važno kako je uspio u to doba, kada je u Demokratskom savezu Južnih Slavena dominirao srpskohrvatski ili hrvatskosrpski jezik, pisati isključivo na lijepom hrvatskom jeziku. Vrlo je interesantno pitanje zašto je on uspio, a drugi nisu, kako je on dobio povjerenje vlasti za pisanje udžbenika 'Naš jezik' na hrvatskome jeziku i na koji način je uspio shvaćati moderne pedagoške doktrine koje je ugradio u svoje metodičke radove. Zanimljiv je i njegov društveni rad, a i to da nikad nije osjetio zov politike, nikad nije napustio svoju struku kako bi se počeo baviti politikom, znao je vješto, diplomatski balansirati između tog hrvatskog identiteta i mađarskih vlasti, između mađarskog domoljublja i hrvatskog rodoljublja, i zato ga navodim kao primjer čovjeka i književnika na čijem se životu može učiti. Smatram da bi bilo vrijedno dublje, stručno, analitički proučiti razvoj Stipanovog poetskog diskursa od socrealizma do postmodernizma sa svojom slojevitošću, koji ponekad uključuje i semantički konkretizam. On je književnik koji još nije obrađen, prikazan u svojoj cjelovitoj pojavnosti. Sve navedeno bi trebalo objediniti, prikazati ga u prostoru i vremenu u tom kontekstu, taj kontekst je silno važan da bismo ga shvatili i onda iz tih konteksta ubaštiniti u korpus hrvatske nacionalne književnosti i hrvatske duhovne baštine“, rekao je na kraju svog izlaganja književni kritičar Đuro Vidmarović.

Njegov sin dr. Stjepan Blažetin predstavio je nekoliko antologija objavljenih u Hrvatskoj u koje su uvrštene i pjesme Stipana Blažetina, što smatra velikim priznanjem za jednog hrvatskog književnika izvan Hrvatske (Antologija hrvatskoga dječjeg pjesništva „Lijet Ikara“, Antologija hrvatske dječje poezije, Hrvatsko rodoljubno pjesništvo od Bačanske ploče do danas). Mali broj sudionika okrugloga stola prisjetio se uspomena provedenih s pjesnikom, učiteljem i ravnateljem: kako su rekli, bio je čovjek vedroga duha i sa svojim snažnim hrvatskim identitetom „zarazio“ je ljude oko sebe.

U znak sjećanja na pjesnika, učitelja i ravnatelja spomen-program u predvorju škole izveli su učenici i nastavnici Osnovne škole „Katarina Zrinski“. Tom prigodom su dodijeljene nagrade natječaja Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“ pod naslovom „Sreća u Blažetinovim stihovima“ i priznanje Hrvatske samouprave učenici 8. razreda Georgini Dobos za marljiv rad na učenju hrvatskog jezika i njegovanju kulture. Jesenski književni dani su okončani vjerskim programima. Hrvatska samouprava Zalske županije za djecu pomurskih škola (Boršfa, Kerestur, Serdahel) priredila je hodočašće „Ljubav koja štiti“ od kapelice do groba Stipana Blažetina. Tijekom hodočašća na pojedinim postajama

Tamburaši Osnovne škole „Katarina Zrinski“

Članovi pjevačkih zborova pomurskih naselja na misi zadušnici

sudionici su trebali potražiti kutijice skrivene u prirodi u kojima su bila pitanja o životu i djelu pjesnika. Za svaki dobar odgovor su im dodijeljene nagrade, a svaki sudionik hodočašća koji je prepješačio tri kilometra dobio je skroman dar. Na kraju hodočašća na grobu Stipana Blažetina uz hrvatsku molitvu koju je predvodila predsjednica Marija Vargović zapaljeni su lampioni. Na pjesnikov rođendan (24. listopada) u mjesnoj crkvi Presvetog Srca Isusova održana je sveta misa zadušnica s hrvatskim elementima (molitva, čitanje, pjevanje na hrvatskome jeziku) za pokojnog književnika, mještanina i počasnog građanina Serdahela koju je predvodio mjesni župnik István Marton. Mnogi vjernici koji su ga poznavali i poštivali okupili su se na svetoj misi, pjevali i molili na hrvatskom jeziku, a među njima su bili i državni tajnik Péter Cseresnyés te počasni konzul Republike Hrvatske dr Atila Kos. Misno slavlje uveličali su mladi tamburaši iz Velike Kaniže.

Beta

Bogatstvo...

Paljenje lampiona na grobu Stipana Blažetina

Hrvatska izvorna folklorna skupina snimila nosač zvuka za glazbenu pratnju

Budimpeštanska Hrvatska izvorna folklorna skupina posljednjih godina ostala je bez žive glazbene pratnje pa nastupa uz glazbu koja se reproducira s nosača zvuka. Folkloriši ove godine obilježavaju 25. godišnjicu postojanja te su za tu prigodu na scenu postavili novu koreografiju Edine Orczi „Dalmatinski plesovi“. Snimanje nosača zvuka ostvareno je zahvaljujući financijskoj potpori Kolegija i programa „Béla Halmos NKA“ u sklopu projekta registracijske oznake 786132/00117.

Budimpeštansku Hrvatsku izvornu folklornu skupinu ne trebamo predstavljati našim čitateljima, jer možda i ne postoji županija u kojoj nisu gostovali. Folkloriši ove godine obilježavaju 25. obljetnicu postojanja, koju će proslaviti sljedeće godine. Unatoč tomu probe i osmišljavanje jubilarnog programa su u tijeku, kao i učenje novih koreografija. Do sada su obično nastupali uz glazbu tukuljskog sastava „Prekovac“ ili mladih tamburaša, ali momci su krenuli drugim putovima pa su plesači ostali bez žive glazbene pratnje. Bio je to jedan od razloga zbog kojeg su se odlučili za snimanje nosača zvuka za plesne koreografije iz Dalmacije. U ostvarenju projekta već od samih početaka mogli su računati na pomoć poznatog glazbenika, pokojnog Géze Orczija i njegovih prijatelja. Budući da u blizini Budimpešte, u gradu Senandriji živi hrvatska etnička skupina Dalmatina, snimljene pjesme i melodije ujedno su i sjećanja na žitelje tog grada. Glazba i pjesme predstavljaju široku paletu glazbeno-folklornog blaga otoka Korčule, grada Trogira, Splita, Šibenika, Makarske i Cavtata, dok plesna koreografija spleta dalmatinskih plesova nosi u sebi raznolikost pokreta i koraka, kao i ugođaje, životne slike i priče iz tih krajeva. Zajedničko obilježje glazbenika uključenih u projekt je njihovo široko glazbeno znanje, skromnost i profesionalan pristup radu. Svaki od njih svira na preko deset instrumenata i sklada vlastitu glazbu. Glazbeni sudionici snimanja nosača zvuka su skladatelj, svirač na udaraljka i učitelj Róbert Takáts, etnomuzikologinja, orijentalistica, učiteljica glazbe, profesorica religije regiligije i filozofije Anikó Nikák, tonmajstor i glazbeni producent, nositelj nagrade ARTISJUS, izvođač zlatnih i platinastih nosača zvuka János Szöllösi, te stručnjak za balkansku narodnu glazbu, izrađivač i restaurator instrumenata, plesničar i jedan od osnivača mađarskog Dance House pokreta Géza Orczi, čiju ulogu nakon njegove smrti zauzima njegov kolega, glazbenik i učitelj István Csörsz Rumen. Na tridesetominutnom CD-u zastupljene su pjesme „Probudi me jutrom“ o tragičnom životu Ivana Klakara iz Pupnata te dalmatinska glazba i melodije.

Kristina Goher

Hrvatska na diplomatskom dobrotvornom sajmu

Predsjednica sajma, supruga veleposlanika Indonezije Dewi Wahab, pokroviteljica, supruga predsjednika Mađarske Anita Herczeg i hrvatski veleposlanik Mladen Andrić

U hotelu InterContinental 21. studenoga održano je deseto izdanje diplomatskog dobrotvornog sajma, koji se tradicionalno održava pod visokim pokroviteljstvom i uz nazočnost supruge predsjednika Mađarske gđe Anite Herczeg. Po ustaljenoj tradiciji na sajmu je sudjelovalo i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj na čelu s veleposlanikom Mladenom Andrićem. Diplomatski dobrotvorni sajam najveći je humanitarni događaj u Budimpešti uoči božićnih blagdana, na kojem je ove godine tradicionalnim proizvodima, suvenirima, gastronomijom, glazbenim i plesnim nastupima te tombolom svoje države predstavilo dvadesetak veleposlanstava. Ukupan prihod ovogodišnjeg sajma dodijelit će se Zakladi „István Regőczy“, koju je osnovao predsjednik Mađarske János Áder kako bi se djeci koja su u pandemiji izgubila jednoga ili oba roditelja osigurala skrb do punoljetnosti ili završetka školovanja i zapošljavanja, te Udruzi „Tovább Élni“ (Nastavi živjeti), koja pruža usluge smještaja i zapošljavanja djeci i mladima s težim i lakšim mentalnim teškoćama, odnosno Centru za društvene aktivnosti „Biszu Közösségi Tér“, posvećenom skrbi o

socijalno zapuštenoj, pretežito romskoj djeci. Na hrvatskom štandu, ukrašenom licitarskim srcima, ponuđene su vrećice lavande predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj, donirani proizvodi Podravke (Vegeta, Linolada, ajvar, masline i konzerve tune), voda Jana i ledeni čajevi iz asortimana tvrtke Jamnica Water Kft., kao i hrvatsko crno, bijelo i roze vino, koje je Veleposlanstvo pribavilo iz vinarije Pannon borbolt. Nakon svečanog otvorenja pokroviteljica sajma gđa Herczeg obišla je sve nacionalne standove pa tako i hrvatski, a veleposlanik Andrić tom joj je prigodom darovao HTZ-ovo licitarsko srce.

Kristina Goher

Dani Domovinskoga boja u Gradišću

Našička ekipa projekta „Domovina i ja“ u Sambotelu i Koljnofu

Dugoljetna je tradicija da pred obljetnicom sloma obrane Vukovara, Gradišćanci, zahvaljujući dr. Franji Pajriću, predsjedniku Društva Hrvati, moru čuti predavanja i gledati filme o Domovinskom boju. Ljetos za te sambotelske i koljnofske spomin-dane prvoga novembarskoga vikenda pozvana je organizirana i uigrana ekipa iz Našice, ka unutar projekta „Domovina i ja“ širi istinu o Domovinskom boju.

Tako su u sambotelskoj Hrvatskoj školi i čuvarnici Mate Meršića Miloradića na poziv dr. Franje Pajrića gostovali Goran Sokol, umirovljeni pukovnik Hrvatske vojske, Nikola Masnikosa, umirovljeni bojnik HV-a, Branimir Jokić časnički namjesnik HV-a, dragovoljac obrane Vukovara, zapovidnik jednog punkta na Sajmištu i Mirko Horvatin, general specijalne policije i ratni zapovidnik postrojbe specijalne policije „Barun“. „Šopron kih dvadeset ljet dugo sudjeluje s gradom Našice i svidoki strašnih vrimen danas su dospili kod nas, u organizaciji Čakavske katedre Šopron i Društva Hrvati, uz potporu Središnjega državnoga ureda za Hrvate izvan Hrvatske“ rekao je u uvodu dr. Franjo Pajrić, ki je svenek i domaćin ove priredbe, ka je u projudći ljeti pozvao k ovoj hakljivoj temi publiku ne samo u Koljnofu i Sambotelu, nego i na Undi, Prisiki, Kisegu, Nardi itd. Goran Sokol kad je prikzeo rič od domaćina, najprlje se je toplo zahvalio na toj brigi, s kom su se hrvatske familije u Gradišću, u decembru 1991. ljeta, već od misec dan ponudili topli dom za oko sto školarov i njeve učitelje u sigurnosti, daleko od boja. Već od dvi ure je ova skupina braniteljev zainteresiranoj publiku predstavila boj iz vlašćega gledišća, kako se je to odvijalo u Našice ter Vukovaru. Filmska promocija o oslobadjanju našičke vojarne, ganutljive slike i podatki strašne štatistike ubijenih, palih, masakriranih, ranjenih žrtav na području Vukovara, zopet su nam s emocijama zapečatili večer.

Umirovljeni pukovnik HV-a Goran Sokol donesao je i knjige za dar

Hrvatski branitelji s domaćinom dr. Franjom Pajrićem

U publiku su sidili i učenici 5. razreda Hrvatske škole

Najganutljivije je bilo poslušati pravoda detaljni izvješćaj vukovarskoga dragovoljca Branimira Jokića, ki je opisao pod kakovimi uvjeti su se borili sa srcem i hrabrošću za Domovinu. U dodatku je još Srđan Nogić govorio o doživljaji, ki je kot 14-ljetni mladić iz obloka gledao zračne napade i borbu na Srđ u Dubrovniku. Na kraju svidochenj o Domovinskom boju, Goran Sokol je prikdao i bojne knjige školskoj ravnateljici Editi Horvat-Pauković, a o Domovinskom boju dalje se je po vidalo i drugi dan, koljnofskoj publiku.

Tiho

U spomen starinskom kantoru, Jozi Dudašu

Dan prije jednog od dva starinska proštenja saznala sam kako je preminuo Starinčanin Jozo Dudaš. Dan prije blagdana sv. Ivana Nepomuka, nebeskog zaštitnika Starina! Crkvene bučure, na kojoj je uvijek bilo najljepše u Starinu. Na kojoj je Jozo Dudaš imao posla u crkvi i oko crkve. „Bačjozo“, ili kako su ga od milja zvali Starinčani, „Réti Józsbácsi“, bio je zaštitni znak Starina uz još nekoliko karizmatičnih stanovnika toga sela koji su na sebi i u sebi nosili znak i pečat hrvatskoga bića. I živjeli ga svakodnevno unatoč svim nedaćama. I u teškim i manje teškim vremenima. Ove ga godine nije bilo u Drvljancima na svetoj misi.

U sredini nekadašnji starinski kantor Jozo Dudaš

Jozo Dudaš rodio se 20. lipnja 1939. godine u Starinu, a umro je 27. srpnja 2020. godine. Oženio se Ružom Kovač rođenom 15. svibnja 1942. godine u Starinu. Otac mu se zvao Jozo Dudaš, a majka Klara Horváth Dudaš. Imaju sina Miklósa i unuke Kingu, Dóru te prauuku Zoé Kovács. U rodnom selu završio je osmogodišnje školovanje, a stanovao je na adresi Ulica Zrínyi 18 u Starinu. Vojni rok služio je u vojarni Petőfi u Budimpešti od 1959. do 1961. godine. U Pečuhu je od 1961. godine bio vođa brigade u betonsko-cestovnom poduzeću. Operiran je na kralježnici 1972. godine te je od 1973. godine do mirovine bio portir u starinskoj Poljoprivrednoj zadruzi. Kroz 45 godina bio je zvonar i kantor u starinskoj crkvi. Crkva mu je bila sve. A

kako je počeo svoju kantorsku službu? Godine 1973. Jozo Dudaš je operiran. Otišao je na bolovanje, a martinački župnik László Boros Gyevi ga je nagovarao na kantorstvo. I tadašnja kantorica se odselila u Harkanj. Jozo je na svetim misama uvijek sjedio uz nju i pjevao, sve je znao, samo ne orguljati. I tada ga je župnik zamolio da se primi kantorstva, poslao ga na tečaj u Pečuh, i tako je služba u crkvi počela i trajala do smrti. On je primao goste, župnike iz Hrvatske i Mađarske, biskupe koje je uvijek pozdravljao vlastitim stihovima i dobrodošlicom te zdravica koje je on napisao, kako na hrvatskom tako i na mađarskom jeziku. U mladosti je bio član mjesne kazališne

družine, s kojom je više puta nastupao u Hrvatskoj, ali i u Češkoslovačkoj te drugim zemljama. Jako je volio poeziju te pisati pozdravne govore. Tako su za Orkestar „Drava“ Jozo Dudaš i Nándor Dudaš napisali pjesmu naslova „Starin“. Starinčani su ga zvali Réti Józsbácsi, jer je njihova kuća bila prva kuća sagrađena na nekadašnjoj livadi (Livadin Józsbácsi). Hobi mu je bilo vrtlarstvo te je on u selu išao kod svakoga cijepiti (kalemiti) stabla.

Poblize sam ga upozнала početkom dvadeset prvog stoljeća, tako oko 2002. godine, kada sam snimala dvadesetšestominutni film o Starinu za Mađarsku televiziju, točnije za Hrvatsku kroniku, i on mi je bio jedan od važnih sugovornika od kojega sam štošta saznala o ovom danas malom selu i njegovim stanovnicima, o običajima i vjeri, posebice o crkvi. Tada nas je Luka Matoric vozio svojom prekrasnom kočijom koju su vukli prelijepi Lukini konji. Danas na njima zajedno sjede on i Jozo bači i vozeći se s drugim Starinčanama mašu nam s nebeskih visina. I prilikom proslave 65. obljetnice izgradnje starinske crkve Isusa Kralja, 27. listopada 2013. godine, Jozo Dudaš biranim je riječima pozdravio nadbiskupa Đuru Hranića na hrvatskom jeziku. Kada je biskup Antun Škvorčević 2018. godine blagoslovio obnovljenu starinsku kapeлицu, biskupa i okupljene mještane pozdravio je prigodnim riječima i stihovima u ime starinske crkvene općine Jozo Dudaš. A tko bi drugi to mogao tako lijepo učiniti? Nitko! Uvijek je pozdravljao u stihovima svoje prijatelje i one koje je volio. I mene je pozdravio uvijek u stihovima. Kada sam je prvi puta čula zaplakala sam. Toliko lijepoga od jednog čovjeka koji prati tvoj rad rijetko sam kada doživjela. Od Bačjoze jesam. Onako pomalo uvijek po strani, stidljivoga, ali odlučnoga kada je trebalo. U Starinu su naučili na mladu nedjelju u mjesecu imati misu na hrvatskom jeziku, a ostale su mise na mađarskome, osim ako i na mladu nedjelju ne padne neki veći blagdan, pa je misa i onda na mađarskome, re-

kao mi je prije godinu dvije, dodavši kako je svake nedjelje u jedanaest sati sveta misa, okupi se „nas pedesetak, najviše starijih ljudi. Ako je vrijeme ‚neugodno‘, onda nas nema toliko, ima nas sada u Starinu četrstotinjak duša, a kada se crkva zidala bilo nas je 1500.“

„Jedno sam selo već pokopao sa svećenicima“, rekao mi je sjetno 2014. godine. Vrijeme prolazi. Sve je manje krštenja i vjenčanja, pokopa ima mnogo. „Mного ima starih, čemu se možeš nadati?!“, pitao se Jozo Dudaš i ja s njim prilikom našeg posljednjeg susreta u Starinu. Neka Ti je laka podravska zemlja Bačjozo.

Branka Pavić Blažetin

Starin
Selo moje pokraj Drave
Gdje se čuju pjesme stare
Svake noći sve do zore sviraju tambure

Selo moje na ravnici
Usred polja i šljivika
Svud se čuju pjesme nove od starinskih veseljaka

Selo moje budi zdravo
Mirno teci rijeko Dravo
Nosi pozdrav ti od mene, čuvaj naše uspomene

Refren:
Moje selo mali miran otok
Tko tu dođe brzo ne odlazi
Našem gostu ništa ne fali
Kad odlazi ništa ne žali

Mala stranica

Deset zanimljivosti o Božiću

Jeste li znali...

- da u svijetu postoji šest gradova koji se zovu Betlehem,
- da Betlehem znači kuća kruha,
- da je na mjestu špilje Isusova rođenja sagrađena bazilika,
- da mjesto gdje su bile jaslice u koje je Marija položila Isusa označava velika srebrna zvijezda,
- da se grof Nikola Monte Mellini smatra izumiteljem božićnih čestitki kada je 1709. godine napisao nekoliko stihova s lijepim željama za Božić i poslao ih rodbini i prijateljima,
- da se običaj pečenja kolača i darivanje siromašnima može zahvaliti češkom kralju Vjenceslavu? On je priredio za Božić gozbu za svoje najsiromašnije podanike,
- da u austrijsko selo Christkindl stižu tisuće pisama za malog Isusa? Od 1950. godine tamošnja pošta odgovara svima, a poštanski se žig mijenja svake godine,
- da je pjesmu „Tiha noć“ napisao župnik austrijskog gradića Oberndorfa Joseph Mohr, a uglazbio Franc Gruber,
- da se prvim okićenim borom smatra drvcce ukrašeno u dvorcu u Heidelbergu 1650. godine na vjenčanju francuskog vojvode koje je bilo na Božić? Prvi put su zasjale i voštane svijeće.

Kreativne ideje za božićne pripreme

Božićni ukrasi

Božić nam uskoro stiže pa je sada pravi trenutak da se uključite u božićne pripreme. Mnogi od vas rado izrađuje božićne ukrase. Često se nađu kod kuće materijali iz kojih se može izraditi ukras bez toga da biste trošili novac na razne umjetne materijale. Time čuvate i prirodu, a i štedite svoj džeparac. Ne treba vam ništa, samo trebate malo otići u prirodu, pod visokim borovima pokupiti nekoliko češera, a pod listopadnim drvećem grančice. Zatražite od roditelja čepove od pluta, uzmite temperu ili drugu boju, ljepilo, ukrasne trakice, škare i nož (pri njihovoj uporabi tražite pomoć od roditelja) i već imate sve za izradu božićnih ukrasa. Prema fotografijama koje smo vam priložili možete vidjeti kakvi se jednostavni i lijepi ukrasi mogu izraditi od prirodnih materijala.

Božićni kolači

U zimsko vrijeme volimo piti čaj kako bi nas zagrijao, uz taj napitak često se jedu keksići, pa stoga imamo čitavo mnoštvo recepata božićnih keksića. Pronašli smo vam jedan vrlo jednostavan recept koji možete i sami pripremiti i tijesto izrezati u različite oblike.

Limunski keksići: Trebat će vam 250 g brašna, 75 g šećera, 125 g maslaca, jedna vrećica vanilin šećera, prstohvat soli, pola žličice praška za pecivo, jedno jaje, naribana korica i sok od pola limuna. Sve sastojke stavite u posudu, zatim zamijesite i dobiveno glatko tijesto stavite u foliju neka se odmori pola sata u hladnjaku. Nakon odmaranja razvaljajte tijesto i raznim kalupima oblikujte keksiće, poredajte ih u tepsiju i pecite na 180 celzijevih stupnjeva 15 minuta. Kada ih izvadite iz pećnice pustite da se malo ohlade i potom ih pospite šećerom u prahu koji je začinjjen vanilijom. Kad se ohladi keksiće možete pospremiti u kutijicu ili napraviti od njih slatke poklone tako da ih stavite u prozirni papir i svežete ukrasnom vrpcom, te na njih naljepite neku lijepu božićnu poruku.

Proslavljen deseti rođendan

Članovi serdahelskog Kulturno umjetničkog društva Mura 16. su listopada proslavili svoj deseti rođendan. Svojim jednosatnim gala-programom za pamćenje oduševili su mještane i brojne goste iz okolnih mjesta koje je na početku pozdravila voditeljica društva Marija Vargović. Ta civilna udruga utemeljena je 2010. godine s dvadeset članova, kojih je i danas isti broj. Načelnica Serdahela Viktorija Havasi zahvalila se članovima na njegovanju hrvatske kulture i naglasila kako će mjesna samouprava prema svojim mogućnostima i nadalje potpomagati njihov rad. Serdahelska Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ KUD-u „Mura“ dodijelila je priznanje za osobit doprinos jačanju nacionalnog identiteta serdahelskih Hrvata i poklonila članovima novu odjeću za nastupe, a dodijelila je i priznanje harmonikašu Štefu Prosenjaku, koji već više od pola stoljeća njeguje hrvatsku glazbu i pomaže kulturnim skupinama sviranjem i stručnim znanjem, uključujući i KUD „Mura“. Uoči proslave postavljena je i izložba o desetgodišnjem radu te kulturne udruge.

Desetu obljetnicu serdahelsko je društvo zapravo proslavilo prošle godine, no tada se svečano obilježavanje zbog mjera suzbijanja zaraze nije moglo održati. U listopadu ove godine epidemiološka situacija još je bila povoljna, pa je KUD odlučio prirediti gala-program. Serdahelska udruga njeguje hrvatske pomurske pučke i crkvene popevke, te nastupa sa scenskim igrama posvećenim kajkavskom narječju i hrvatskim običajima. Tijekom svog postojanja održala je mnogobrojne nastupe u Mađarskoj i Hrvatskoj na kojima je postigla zapažene uspjehe. KUD je sudjelovao i na središnjoj smotri Međimurske popevke, na kojoj je dobio zlatnu nagradu na Smotri za pjevačke zborove KOTA. Na gala-programu su nastupili svi članovi udruge. Uz pratnju kaniških tamburaša izveli su crkvene i pomurske popevke, dalmatinske pjesme i igrokaz „Tri hruslavke“.

Među članovima udruge je i bračni par Mihović (Edit i Štef), koji je sastavu vjeran od samih početaka.

Jožo, Zoltan i Štef na sceni

štecunu, onda mi je zotoga dosta, a tu se lepo družimo, veselimo se, popevle. Lepo mi je da vučimo te igrokaze, jako mnogo se smejemo, a i to mi je lepo kaj se spominamo hrvatski, popevle hrvatski“, rekao nam je Štef Mihović, nakon kojeg se u razgovor uključila i njegova supruga Edit, koja je potvrdila riječi svog supruga. Rekla nam je kako je za nju dolazak u društvo neka vrsta terapije, tu se uvijek opusti, a pjevati jako voli, to je lijek za dušu. Bračni par Tišler (Ana i Zoltan) također se rado uključuje u rad društva.

„Volim pjevati, plesati, ja slušam samo hrvatsku glazbu, volim se i družiti, tako da mi je vrlo lijepo u društvu. Ponosan sam što sam Hrvat. Sve dok nisam išao u školu nisam znao mađarski, doma smo govorili kajkavski dijalekt, sada često boravim u Hrvatskoj pa češće govorim književni jezik, ali draži mi je kajkavski dijalekt. Ovih deset godina je prošlo jako brzo, bilo je jako lijepo, nadam se da ćemo ostati zdravi i nastaviti njegovati hrvatsku kulturu“, rekao je Zoltan, nakon čega se nadovezala i njegova supruga: „Tu dojdemo kak da bi išli k rodbini, jako se dobro slažemo, takvi smo pajdaši i pajdašice, da već znamo kaj drugi misli“.

Jedina Mađarica među njima je Monika Markán. Ona se udala u Serdahel iz mađarskog mjesta, ali su je brzo prihvatili i osjeća se izvrsno u društvu. Mnogo toga je naučila i hrvatski, a hrvatske su joj pjesme vrlo drage. Sretna je što može biti članica jednog takvog izvrsnog KUD-a. Jožo Petrič je među najstarijim članovima s najdužim iskustvom pjevanja, naime, već preko 60 godina njeguje hrvatsku kulturu, a sjeća se i toga kada je staro društvo KUD „Mura“ osvojilo Zlatnu masku u Hercegovcu na Danima hrvatskog amaterskog pučkog teatra. On je u udruzi šaljivac, u njegovom društvu uvijek je veselo. Naravno, proslava rođendana nije mogla proći bez torte, koju su pripremili članovi Hrvatske samouprave u želji da Kulturno umjetničko društvo „Mura“ doživi još mnogo rođendana.

Beta

Rođendanska torta

„Prez žene ne bi ni došle u zbor, ona mi daje malo snage da se genem od doma, meni bi bilo puno leže da dojdemo s posla da samo gledim televiziju, al onda ona veli kaj idemo na probu. Malo se teško genem, al da smo već tu na probi jako mi je lepo. Pajdaši mi mnogo znače, dobro mi je jer imamo mnogo posla u

U novoj haljini za nastupe

Hrvatski kiritof u Kisegu

Na tradicionalni Hrvatski dan su skupadošli kiseški Hrvati i njevi gosti, 6. novembra, u subotu, kako svenek, tako i sad, približavajući se imendanu sv. Emericha. Za crikvu, posvećenu spomenutomu svecu, ovde se jur desetljeća dugo brine hrvatska zajednica, ali ovom prilikom zbog zdravstvenih uzrokov su se vjernici okupili u susjednoj crikvi sv. Jakova. Svetačnu svetu mašu na hrvatskom jeziku su celebrirali dr. Anton Kolić umirovljeni farnik iz Austrije, Štefan Dumović židanski duhovnik, Richárd Inzsöl pomoćni farnik Pinčene doline i dr. Gyula Perger, dušobrižnik Kisege. Za crikvenim obredom, po navadi, ponovo je položen vijenac, u pratnji himne Gradišćancev, kod spomen-ploče velikana našega naroda, Mate Meršića Miloradića, ki se je ovde školovao. Zgrada

I Jačkarni zbor Rozmarin iz Gornjega Četara

Pred spomen-pločom Mate Meršića Miloradića

FOTO: HRVATSKA SAMOUPRAVA KISEGA

negdašnje gimnazije, ka je bila još nedavno u jako čemernom stanju, nedavno je obnovljena, tako da danas i spomen-ploča dostojno glasi slavu gradišćanskohrvatskoga znanstvenika, farnika i pjesnika. Na kulturni program s jačkarnim zborom Rozmarin iz Gornjega Četara ter na zabavu s petrovskim muzičarom Janošom Timarom, tvrđava Nikole Jurišića je dočekala okupljene, a za večerom pravoda je i štimung postao još jednoč nepozabljiv.

Tiho

Prva adventska nedilja s Ljubičicama

Prve adventske nedilje u 16 uri, petrovski Jačkarni zbor Ljubičica, koji je nedavno zgubio svoju dugoljetnu zborovodju Jolanku Kocsis, pozvao je stanovništvo sela na svečano okupljanje. Na pozivnici je još pisalo da priredba će se odvijati u Kulturnom domu, ali glede virušne situacije srićnije je bilo u fraku, kapici i šalu, ali nekako još u toplijoj atmosferi, na luftu, ali uprav pod šatorom dočekati prigodni program. Nažgala se je prva svića pred spomen-mjestom Nacionalnoga zajedništva, a hladnu nedilju su na dvoru Kulturnoga doma zagrijale jačke, tamburaška glazba i pjesme, u tumačenju Danice i Andraša Handlera kot i Aniko Wagner. U prvom dijelu programa smo čuli adventske jačke od zbora u pratnji petrovskih tamburašov ter je Sabina Kapitar-Wagner, nova dirigentica zbora i ovput zvala sve ljubitelje jačke da se pridružu Ljubičicama na vježbi i daljnji nastupi. U drugom dijelu spomenut je i 35. jubilej zbora ter nedavno zgubljeni peljačica jačkarice, a u ime petroviske općine i mjesne Hrvatske samouprave dr. Andraš Handler se je zafalio sa štofami Psalma 96., kotrigom za dugoljetnu marljivost i aktivnost u sačuvanju hrvatske kulture, hrvatskoga jezika i identiteta. U trećem bloku oglasile su se jačke vezane uz ljubav, ku tajnu nosi i poručuje i ovo predbožično vrime čekanja. Za svečanima trenutki izabrane slatke falate, pečeno su nukale jačkarice, što su same pripravile za svečevanje, a uz zakipljeno vino i vrući te veselo pominkanje je dočekalo još sve nazočne pod vedrim nebom jur u škurini.

Tiho

Skupština HDS-a

Predsjednik Skupštine HDS-a Ivan Gugan sazvao je redovnu sjednicu Skupštine Hrvatske državne samouprave koja će se održati 18. prosinca 2021. godine u 10:00 sati u Uredu Hrvatske državne samouprave (1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24). Predsjednik poziva zastupnike da svoje primjedbe i prijedloge (kao i prijedloge tijela ili ustanova na čijem se čelu nalaze) najkasnije do 6. prosinca 2021. godine u pismenom obliku dostave na adresu elektroničke pošte Hrvatske državne samouprave (hds@horvatok.hu). Predložen je sljedeći dnevni red: 1. Izvješće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je istekao rok, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik, referent: predsjednik Ivan Gugan, 2. Rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2021. godinu, referent: predsjednik Ivan Gugan, 3. Prijedlog Plana rada Hrvatske državne samouprave za 2022. godinu, referent: predsjednik Ivan Gugan, 4. Prihvatanje umjetničkog programa neprofitnog društva Hrvatsko kazalište Pečuh d.o.o., referent: ravnatelj Slaven Vidaković, 5. Rasprava o Planu poslovanja neprofitnog društva Hrvatsko kazalište Pečuh d.o.o. za 2022. godinu, referent: ravnatelj Slaven Vidaković, 6. Rasprava o Planu poslovanja društva Zavičaj d.o.o. za 2022. godinu, referent: ravnatelj Tibor Radić, 7. Rasprava o Planu poslovanja neprofitnog društva Croatica d.o.o. za 2022. godinu, referent: ravnatelj Čaba Horvat, 8. Prihvatanje potpore Ureda predsjednika Vlade za proširenje zgrade Hrvatskog doma, postavljanje spomenika Ivanu Antunoviću i unapređenje e-arhiva neprofitnog društva Croatica d.o.o., referent: predsjednik Ivan Gugan, 9. Rasprava o mjerama zaštite protiv širenja epidemije koronavirusa, referent: predsjednik Ivan Gugan, 10. Razno.

Napomena:

Nakon sjednice će se održati javna tribina.

Javna tribina Skupštine HDS-a

Predsjednik Skupštine HDS-a Ivan Gugan izvješćuje javnost kako će Skupština Hrvatske državne samouprave 18. prosinca 2021. godine od 11.30 sati u Uredu Hrvatske državne samouprave (Budimpešta, Bíró Lajos u. 24) održati javnu tribinu. Na javnoj tribini građani, zastupnici hrvatskih institucija i udruga koje su registrirane u Mađarskoj mogu postavljati pitanja i iznositi prijedloge u vezi s narodnosnim javnim poslovima.

PEČUH

Uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha 28. studenoga u pečuškoj Franjevačkoj crkvi održana je redovita mjesečna sveta misa na hrvatskom jeziku. Svetu misu je po ustaljenoj praksi i ovoga puta služio velečasni Gabrijel Barić. Misno su slavje prve adventske nedjelje svojim pjevanjem uljepšale članice Ženskog pjevačkog zbora Augusta Šenoa, dok je na orguljama svirao László Cseh.

BAJA

Prvog i trećeg tjedna adventa u bajsnoj Franjevačkoj crkvi sv. Antuna Padovanskog održane su hrvatske zornice. Mise zornice služio je župnik velečasni Matthias Schindler, a kantor je bio Joška Werner. Na zornicama se okupilo desetak osoba, što je dobar broj, budući da se mise zornice služe u 7 sati, poručuje nam čitatelj iz Baje.

LUKOVIŠĆE

Hrvatska samouprava Šomođske županije 18. prosinca 2021. u dvorani osnovne škole u Lukovišću priređuje „Županijski dan Hrvata 2021“. Program počinje u 15:30 adventskom svetom misom u župnoj crkvi, a nastavlja se u 16:30 svečanom sjednicom Hrvatske samouprave Šomođske županije na kojoj će samouprava podnijeti izvješće o ovogodišnjem radu, održati javnu tribinu i dodijeliti odličja.

Od 17:00 slijedi kulturni program u kojem nastupaju učenici osnovne škole u Lukovišću, KUD „Podravina“, Ženski pjevački zbor „August Šenoa“ i Ženski pjevački zbor „Korjeni“. Priredba završava plesačnicom i zajedničkom večerom.

MOHAČ

Hrvatska samouprava grada Mohača pokrenula je kružok za izradu larfi (bušarskih maski) i bušarskih rekvizita. Kako je objavljeno na Facebook profilu Hrvatske samouprave, prvo zanimanje održano je 28. listopada u mohačkoj Šokačkoj kući gdje je sudionike s izradom larfe u okviru male radionice upoznao istaknuti mohački majstor Ivo Kunovski (na slici).

SEMELJ

Dana 18. listopada u novoizgrađenom Domu kulture u Semelju zbog istjeka mandata rukovodstva održana je skupština Lovačke, kulturne i gastronomske udruge Pečuško-baranjskih Hrvata. Nije došlo do promjena u sastavu rukovodstva, predsjednik je ostao Franjo Barić, tajnik Vjekoslav Filaković, predsjednik Nadzornog odbora Čaba Štandovar, a dopredsjednik Nadzornog odbora Đuro Tarađija. Nazočne je pozdravio načelnik Semelja Jozo Kumli, koji je članovima udruge rekao da će svoje priredbe i ubuduće moći održavati u Semelju.